

Vetenskapsrådet

YTTRANDE

Datum
2018-06-04

Diarienummer
1.1.3-2018-00952
GD-2018-123

Ert diarienummer
112018/00382/UH

Handläggare
Stefan Törnqvist

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

En strategisk agenda för internationalisering. Delbetänkande av Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor (SOU 2018:3)

Vetenskapsrådet har granskat utredningens förslag utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansiär och forskningspolitisk rådgivare.

Sammanfattning

När det gäller utredningens förslag till bestämmelse om internationalisering i högskolelagen har Vetenskapsrådet inga synpunkter på förslaget.

Vetenskapsrådet tillstyrker utredningens förslag avseende en ny internationaliseringsstrategi.

VETENSKAPSRÅDET
SWEDISH RESEARCH COUNCIL

Postadress/Postal address
Box 1035
SE-101 38 Stockholm
Sweden

Besöksadress/Visiting address
Västra Järnvägsgatan 3

Tel: +46-(0)8-546 44 000
Fax: +46-(0)8-546 44 180

Org. nr/Vat No
202100-5208

vetenskapsradet@vr.se
www.vr.se

Yttrande - Övergripande synpunkter

Delbetänkandet ger en bred och heltäckande bild av förutsättningarna för internationalisering av universitet och högskolor med huvudfokus på internationalisering av utbildningen vid lärosätena. Det är en förtjänstfull inventering av de utmaningar som finns för internationalisering av utbildning och forskning i Sverige. Vetenskapsrådet vill understryka vikten av excellent forskning för internationalisering av högskolans verksamhet och möjligheter att främja sådan forskning vid lärosätena.

Vetenskapsrådet

Förutsättningarna för internationalisering av högre utbildning och forskning skiljer sig också åt avseende målgrupp, finansiering, styrning, m.m. Utredningen konstaterar också att forskningen redan är mer internationaliserad än den högre utbildningen. Vetenskapsrådet fokuserar i detta remissvar på relevanta delar avseende forskning.

Betänkandet har ett integrerat synsätt som inbegriper internationalisering av såväl högre utbildning som forskning. Vetenskapsrådet anser att detta kan ge en mer koherent inriktning på policynivå samt ge synergieffekter mellan högre utbildning och forskning. Internationaliseringen är dock inget självändamål utan ett instrument för att uppnå kvalitet i forskningen och vetenskaplig excellens eller, som utredningen formulerar det, ett "... verktyg för att nå ökad kvalitet och global hållbar utveckling".¹ Normaliseringen ska därför inte ske på bekostnad av kvaliteten i forskningen (excellensen).

Regeringens forskningspolitiska mål är att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation. En ökad internationalisering anses bidra till en ökning av forskningens kvalitet. Men excellent forskning driver också internationalisering i och med att landets internationella konkurrenskraft ökar och landets forskningsmiljöer blir eftertraktade för internationell samverkan inom både utbildning och forskning. Dessa effekter behöver dock inte vara direkta och effekterna av forskningsinsatserna kan visa sig först på lång sikt. Tidsperspektivet för effekt och kvalitet bör därför inte vara alltför kortsiktigt.

Framgångsrika forskare skapar inom sina respektive discipliner internationella samarbetsmönster, vilka följer som en naturlig följd av forskningens inneboende karaktär. Vetenskapsrådets internationella engagemang ska underlätta för svenska forskare att realisera sin vetenskapliga potential för framgångsrik forskning. Vetenskapsrådet kan stödja forskningens internationalisering genom en rad åtgärder och verktyg, som att främja svenska forskares deltagande i världsledande forskningsinfrastruktursatsningar, utlysa projektbidrag och nätverksbidrag inom utvecklingsforskning med krav på internationell samverkan, samt andra bidragsformer som stöd för internationell postdok och konferensbidrag. Vetenskapsrådet beskriver också svensk forskning i internationell jämförelse i analyser och översikter, som t.ex. Forskningsbarometern.

Excellent forskning är beroende av tillgång till forskningsinfrastrukturer. Internationalisering av sådana forskningsinfrastrukturer är ett kostnads-effektivt sätt att finansiera sådana för att ge synergier och resultat som en enskild nation inte skulle ha möjlighet att upprätthålla.

---

¹ Sid 125

Vetenskapsrådet

Forskningsinfrastrukturer blir ofta internationella samarbeten som en följd av själva förutsättningen att bygga densamma och leder till internationella forskningssamarbeten som ett resultat av att de är arbetsplatser och mötesplatser för forskare från hela världen. Detta gäller i vissa fall även nationella forskningsinfrastrukturer då dessa främjar internationell samverkan, såsom fallet är t.ex. med MAX IV.

Yttrande – internationaliseringsstrategi (avsnitt 6.2.)

Utredningen gör bedömningen att den föreslagna strategin ska kunna ersätta de nuvarande strategierna från 2005 (för utbildning) och 2012 (för forskning). Vetenskapsrådet delar utredningens bedömning att strategin för forskning från 2012 till delar inte realiserats.

Vetenskapsrådet delar vidare utredningens mening att inte peka ut några enskilda länder i strategin. Det är dock viktigt att strategin i övrigt ger instrumentell vägledning för hur prioriteringar och avvägningar ska ske.

Delbetänkandet föreslår en vision för strategin med följande delar:

- ”Sverige ska vara en av de mest attraktiva, internationella kunskapsnationerna med världsledande kvalitet på utbildningen och forskningen”.

Vetenskapsrådet anser denna formulering väl följer de forskningspolitiska målen.

- ”Internationell förståelse och interkulturell kompetens ska utgöra en självklar och integrerad del inom utbildning och forskning”.

Vetenskapsrådet vill mot bakgrund av resonemanget i de övergripande kommentarerna ovan understryka att detta inte får medföra att någon motsättning mellan internationalisering och excellens uppstår.

- ”Lärosätenas internationalisering förutsätter konstruktiv samverkan med det omgivande samhället och effektiv samordning mellan myndigheter i syfte att lösa nationella och globala utmaningar”.

Vetenskapsrådet betonar att myndigheten en roll att spela i denna samordning vilket också utvecklas under kommentarerna till de enskilda målen nedan.

Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådet delar utredningens bedömning att det krävs ekonomiska medel för att realisera den föreslagna strategin. Vetenskapsrådet vill dock belysa att det finns en risk för en målkonflikt för de förslag som i huvudsak riktar sig till forskningsfinansierande myndigheter och om dessa ska finansieras inom ramen för existerande resurser genom eventuella justeringar inom befintliga program. Målkonflikten kan i sådana fall uppstå mellan krav på vetenskaplig excellens och krav på internationalisering.

Strategin består av ett antal mål, varav huvuddelen är kvalitativa. Vetenskapsrådet delar utredningens mening att det för vissa av målen kan vara svårt att sätta objektiva kvantitativa mål, men icke desto mindre kan det krävas en vidare utvecklad uttolkning av innebörden av målen (eller operationalisering) för att undvika godtycke i bedömningen i framtida utvärderingar hur strategin har lyckats. Vetenskapsrådets detaljerade kommentarer på förslagen under respektive mål i strategin redovisas nedan.

Yttrande - Mål 1 Styrning (avsnitt 6.2.3. och avsnitt 7.1.)

Internationalisering av universitet och högskolor beaktas och synliggörs i utvecklingen av politik och verksamhet (avsnitt 7.1.1.)

Vetenskapsrådet redovisar under mål 7 sin övergripande syn på nationell samverkan och samordning. Vetenskapsrådet delar utredningens syn på möjligheterna av att bättre utnyttja de svenska utlandsmyndigheterna där forsknings- och innovationsråden har en särskilt viktig funktion.

Strategi för integrerad internationalisering vid lärosätena, inklusive för etiska frågeställningar (avsnitt 7.1.4.)

I första hand är det den enskilde forskaren och lärosätet som har ett övergripande ansvar när det gäller etiska frågeställningar.

Utredningen berör den roll som forskningsfinansierare spelar. Vetenskapsrådet har tydliga regler i utlysningar när det gäller etik. Dessa gäller även i internationell samverkan, exempelvis i myndighetens bilaterala avtal. En särskild expertgrupp för etiska frågor finns inom myndigheten.

Vetenskapsrådet

Användande av engelska (avsnitt 7.1.5.)

På Vetenskapsrådet webbplats publiceras alla utlysningar och all ansökningsinformation på engelska. Myndigheten tar också emot ansökningar på engelska och en stor del av bedömningarna av ansökningar sker i en engelskspråkig miljö med internationella sakkunniga. Myndigheten bedömer därför att vi redan i huvudsak uppfyller det förslag som utredningen för fram. Vetenskapsrådet menar dock att det utvidgade undantag från språklagen som utredningen argumenterar för delar av det administrativa arbetet (såsom beslut, m.m.) i mindre omfattning är relevant för den egna myndigheten än för lärosäten. Inom Vetenskapsrådet kan sådana processer och beslut fortsättningsvis kunna hanteras på svenska utan förfång för en internationalisering inom universitet och högskolor.

Yttrande - Mål 2: Attraktionskraft (avsnitt 6.2.3, avsnitt 7.2. samt 8.4.)

Inresande mobilitet (avsnitt 7.2.1.)

Vetenskapsrådets uppgift inom exempelvis EU:s ramforskningsprogram är att tillse att det finns instrument tillgängliga såsom Marie Skłodowska Curie-åtgärderna för mobilitet och att dessa passar svenska forskare.

Marknadsföra Sverige som kunskapsnation (avsnitt 7.2.2.)

Vetenskapsrådet delar utredningens bedömning att framförallt forskningsfrågorna inte tillräckligt uppmärksammas i främjandet av svensk export och Sverige som kunskapsnation beroende på att insatserna är delvis okoordinerade och kunskapen om svensk forskning och högre utbildning är varierande. En högre grad av samordning är därför välkommen, särskilt avseende följande aspekter:

- rollen för Svenska Institutet med ett samordningsansvar kan fortsatt utvecklas.
- forskningsfinansiärerna kan mer systematiskt ges möjlighet att delta i främjandeverksamheten för att stärka kunskapsperspektivet i det arbetet. Vetenskapsrådet understryker dock det behov av tillräckliga resurser och kompetens som utredningen pekar på. Forskningsfinansiärerna kan bidra med kunskap och kompetens, men den behöver omvandlas till ett främjandeperspektiv samt också attrahera forskare, finansiering och utländsk forskningsverksamhet till Sverige.

Vetenskapsrådet

- Vetenskapsrådet delar utredningens bedömning att myndigheterna bör inkluderas bättre och tidigare i beredningen av delegationsresor för att nå större effektivitet.

Nordisk kunskapsregion (avsnitt 7.2.5.)

Vetenskapsrådet kan konstatera att den nordiska samverkan inom NordForsk och NordHorcs vitaliseras för närvarande, bl.a. genom ett progressivt närmande mellan de båda organisationerna där också Norden som språngbräda ut i världen identifierats som en möjlighet. Den nordiska samverkan bör dock ses som en i huvudsak komplementär strategi i förhållande till övriga åtgärder.

Yttrande - Mål 3 – Internationell förståelse och interkulturell kompetens (avsnitt 6.2.3, 7.3, 7.4. samt 8.5.)

Strategiskt arbete med internationalisering på hemmaplan (avsnitt 7.3.3.)

Vetenskapsrådet anser, liksom utredningen, att Universitets- och högskolerådet är bäst lämpat att få i uppdrag att främja internationaliseringen.

Synergier mellan internationalisering av utbildningen och forskningens internationella samarbete (avsnitt 7.3.4.)

Vetenskapsrådet menar att detta är i huvudsak en fråga för lärosätena, även om utredningen också pekar på forskningsfinansiärernas roll. Vetenskapsrådet ser här en risk för att villkor för bidragsmottagande forskare kan komma i konflikt med kravet på excellens i forskningen. Vetenskapsrådet ser idag begränsade möjligheter att kunna ställa sådana krav för bidrag.

Yttrande - Mål 4 Utresande mobilitet för anställda inklusive doktorander (avsnitt 6.2.3. och avsnitt 7.5.)

Ett rikt utbyte av idéer och en livlig diskussion med andra forskare är en viktig del av forskningsverksamhet. I forskares litteraturlistor är ofta antalet konferenspublikationer och presentationer omfattande. Granskning av oberoende internationella experter som är verksamma i samma eller närliggande forskningsfält utgör hörnpelaren i forskningens kvalitetssäkring. Internationella samarbeten kring forskningsinfrastruktur växer kraftigt. Geografisk rörlighet bland forskare är ett sätt att åstadkomma detta för forskningen så vitala utbyte av kunskap, idéer och metoder.

Att forskare och lärare som är baserade i Sverige skaffar sig internationell erfarenhet och får tillfälle att utveckla sin forskning vid forskningsinstitutioner som ligger i den vetenskapliga framkanten är av stor betydelse för utveckling av svensk forskning.

På motsvarande sätt är det betydelsefullt att forskare reser in i Sverige och tar med sig erfarenheter och kontakter till svenska forskningsinstitutioner. Vetenskapsrådet vill dock understryka betydelsen av att skilja på den faktiska mobiliteten och effekterna eller följderna av mobiliteten.

Vetenskapsrådet menar att det är viktigt för forskningens kvalitet, kreativitet och utveckling att vi har ett aktivt och brett internationellt utbyte och menar att utredningens förslag därvidlag är mycket angelägna.

Meritvärdet av internationell erfarenhet (avsnitt 7.5.1)

Vetenskapsrådet menar, i likhet med remissvar till en tidigare utredning², att ytterligare bedömningsgrunder bör kunna införas i högskoleförordningen, utöver vetenskaplig/konstnärlig samt pedagogisk skicklighet. Ett bredare sätt att se på resultat än publikationer och genomslag kan anläggas för att ytterligare värdesätta internationell erfarenhet, såsom etablering av nätverk, m.m. De tyngst vägande bedömningsgrunderna bör dock även fortsättningsvis utgöras av vetenskaplig/konstnärlig samt pedagogisk skicklighet.

---

² Avseende betänkandet Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, SOU 2016:72

Strategiskt arbete för att öka mobilitet (avsnitt 7.5.3)

Vetenskapsrådet vill särskilt understryka betydelsen av att arbetsgivaren underlättar och uppmuntrar forskare och lärares ambitioner att vara internationellt mobila inom ramen för sitt arbetsgivaransvar.

Stärkt forskningsfinansiering för utresande mobilitet (avsnitt 7.5.4)

Vetenskapsrådet ser positivt på ett utvidgat fokus på utresande mobilitet utöver post-dok-nivån och vill även nämna andra meriteringsanställningar såsom ”biträdande lektor” vilka också ger goda möjligheter till internationell rörlighet.³

Vetenskapsrådet stödjer förslaget att stödet till utresande mobilitet behöver stärkas och att forskningsfinansiärerna har en roll att spela där. Vetenskapsrådet välkomnar samverkan med lärosäten för att underlätta för forskare och lärare att genomföra forskningsbesök utomlands. Men myndigheten vill samtidigt framhålla att det finns möjlighet att använda medlen från Vetenskapsrådets projektbidrag till utlandsvistelser redan idag.

Vetenskapsrådet har haft flera satsningar med syfte att underlätta internationell mobilitet i karriärstadiet efter postdoktor, bl.a. INCA (MSCA-finansierat) som riktade sig till unga forskare i stadiet efter postdok, samt stöd till s.k. *sabbaticals*. Problemet med *sabbaticals* var att det fanns få sökande, bl.a. på grund av de skäl som utredningen räknar upp.

Vetenskapsrådet är dock medvetet om att det finns ett viktigt signalvärde i att ha riktade stöd för internationell mobilitet och myndigheten välkomnar en diskussion kring hur internationell mobilitet hos mer seniora forskare kan främjas. Myndigheten vill dock understryka att det är arbetsgivarens ansvar att underlätta för forskare och lärare att vara internationellt mobila genom längre sammanhållna forskningsbesök.

Samverkan genom mobilitet behöver dock utgå från de behov som forskarna själva definierar för att kunna utveckla sin forskning med syftet att utveckla nya kompetenser och nätverk i syfte att utveckla forskningens kvalitet. Undersökningar visar att mobilitet per se inte bidrar till att utveckla en forskares karriär eller utveckla forskningens kvalitet, utan att det beror på syftet med mobiliteten, liksom på värdinstitutionen. Exempelvis har mobilitet få positiva effekter på kvalitet och karriär när drivkraften är nödvändighet, som när forskare i södra Europa tvingas flytta på grund av svåra ekonomiska förutsättningar för att bedriva forskning i hemlandet.

---

³ Se exempelvis utredningen ”Trygghet och attraktivitet – en forskarkarriär för framtiden”, SOU 2016:29.

Vetenskapsrådet

När det gäller samverkan med länder där samarbetet ännu inte är så omfattande behöver en prioritering ske mellan dessa länder. Även om strategin uttryckligen inte pekar ut enskilda länder behöver former för sådana prioriteringar tydliggöras, liksom vilka kriterier som ska användas.

Vetenskapsrådet vill också peka på den roll som Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT) kan spela innan forskningsfinansiärerna kommer in. STINT har uppdraget att stimulera till förändring inom internationalisering genom nya samarbetsformer och nya samarbetspartners. STINT fungerar i många sammanhang som en föregångare när det gäller etablering av samarbeten med strategiskt intressanta tillväxtländer inom högre utbildning och forskning, t.ex. genom mobilitetsprogram mellan Sverige och olika länder.

Yttrande - Mål 5: Villkoren för strategiska samarbeten (avsnitt 6.2.3. och 7.6.)

Utveckling av det nordiska och det europeiska samarbetet (avsnitt 7.6.1.)

Vetenskapsrådet delar betänkandets mening om att utveckla det nordiska och det europeiska samarbetet, särskilt när det gäller möjligheten att vara proaktiv där även forskningsfinansiärerna har en roll.

När det gäller det europeiska arbetet betonas rollen som nationell kontaktpunkt för EU:s ramforskningsprogram (NCP), som om den skulle utökas blir mer resurskrävande. EU-SAM-funktionen skulle kunna vara mer strategisk och därmed också mer relevant för lärosätena. Men en dialog mellan EU-SAM och lärosätena ska inte duplicera de dialoger som forskningsfinansiärerna i övrigt (ex: vis avseende bilateral verksamhet, se nedan) behöver ha med lärosätena.

När det gäller det nordiska samarbete bör, liksom under mål 2 ovan, konstateras att det finns vissa förutsättningar för vidareutvecklad samverkan inom Norden, men att denna bör ses som ett komplement och en möjlighet till samverkan i ett utomnordisk och utomeuropeiskt perspektiv.

Kapacitetsutveckling i tidigare biståndsländer (avsnitt 7.6.2.)

Vetenskapsrådet delar utredningens syn att det finns ett behov av att stärka stödet till kapacitetsutveckling i kölvattnet efter tidigare bistånd i syfte att upprätthålla en relevant nivå på forskningssamverkan och bygga vidare på etablerade samarbeten, kanaler, samt de kunskaper och erfarenheter som har uppnåtts.

Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådet ser det som positivt att utredningen uppmärksammar den roll som kommittén för utvecklingsforskning spelar som en väletablerad länk till samarbete med dessa länder och att det föreslår kompletterande finansiering för sådan forskningssamverkan. Aktiv stimulering av samarbete med forskare i både låg- och lägre medelinkomstländer genom utvecklingsforskning bidrar tydligt till en ökad internationalisering av svensk forskning.

Bilaterala avtal (avsnitt 7.6.3.)

Vetenskapsrådet konstaterade redan i inledningen till detta remissvar att strukturer för att på en övergripande nivå identifiera lärosätenas behov av bilaterala avtal saknas idag. Bland nuvarande strukturer finns dock en outnyttjad potential hos samordningsfunktionen IntSam, liksom för EU-SAM ovan, för en strukturerad konsultation mellan lärosäten och forskningsfinansiärer för att få information om hur lärosätena prioriterar. Inom IntSam finns redan positiva erfarenheter av samverkan med lärosäten.

Det är också viktigt att tydliggöra på vilken nivå ett bilateralt avtal gör bäst nytta, på nationell nivå, mellan myndigheter eller mellan lärosäten. Vetenskapsrådet välkomnar att bilaterala avtal närmare knyts till forskningspolitiska prioriteringar.

Samtidigt visar tidigare studier att en inriktning mot länder riskerar att bli ett alltför trubbigt instrument då det på forskarnivå snarare är enskilda lärosäten, institutioner eller forskargrupper som utgör mål för samverkanssträvanden. Det är kvaliteten hos samarbetspartnern som avgör vilket genomslag samarbetet får, inte vilken flagga samarbetspartnern för.⁴ Vetenskapsrådet ska fokusera på att röja undan hinder för forskningssamverkan, men internationell samverkan ska i huvudsak drivas av forskarna själva och myndigheten inleder därför bilateral samverkan endast i undantagsfall.⁵

---

⁴ Svenskt publiceringssamarbete i ett globalt perspektiv. Vetenskapsrådet 2016.

⁵ Vetenskapsrådets policy för bilaterala avtal

Vetenskapsrådet

Omvärldsbevakning och omvärldsanalys (avsnitt 7.6.4.)

Vetenskapsrådet bedriver redan idag en väl utbyggd analysfunktion där omvärldsbevakning ingår som en naturlig del i analyserna. Vetenskapsrådet är positivt till att stärka omvärldsbevakningen, främst genom samordning snarare än genom gemensamma funktioner och strukturer. Det finns en risk för att lärosäten och forskningsfinansierare har alltför olika behov för att en gemensam funktion ska vara effektiv. Utredningen betonar också att oavsett hur en gemensam funktion kommer se ut så är det viktigt att varje organisation har förmåga att själv göra lämpliga bedömningar och Vetenskapsrådet behöver även fortsättningsvis upprätthålla den förmågan.

Däremot finns stora vinster med en ökad samordning så att parallella studier kan samordnas för att undvika dupliceringar. Dialogen med lärosätena kan förbättras och mellan universiteten finns idag ett samverkansnätverk delvis kopplat omvärldsbevakning, men där deltar exempelvis inte Vetenskapsrådet. Vetenskapsrådet deltar också i ett nätverk för analys och utvärderingsfrågor som skulle kunna fungera som en modell för detta.

Samordningsfunktionerna EU-SAM och IntSam kan här spela en roll mellan de forskningsfinansierande myndigheterna. Slutligen vill Vetenskapsrådet betona vikten av att omvärldsanalysen är efterfrågedriven och tydligt identifierar vad man söker för information med omvärldsbevakning så att den inte blir ett uddlöst och precisionslöst verktyg med landöversikter som inte ger något mervärde.

Yttrande - Mål 6: Global utveckling (avsnitt 6.2.3, 7.7. och 8.6.)

Agenda 2030 (avsnitt 7.7.1.)

Vetenskapsrådet stödjer Agenda 2030 genom att främja excellent grundforskning inom samhällsutmaningarna.⁶ Utvecklingsforskningen finansierad av Vetenskapsrådet utgör också en viktig drivkraft för att öka forskningens inriktning på och betydelse för de globala målen inom Agenda 2030, samt underlättar en global ansats genom kopplingen till låginkomstländer och lägre medelinkomstländer.

---

⁶ Vetenskapsrådets skrivelse Vetenskapsrådet och Agenda 2030, dnr 3.3.-2016-6545.

Vetenskapsrådet

Stöd för kapacitetsutveckling (avsnitt 7.7.2.)

Vetenskapsrådet stödjer utredningens ansats till en ökad samordning mellan utbildning och forskning avseende kapacitetsutveckling.

Yttrande - Mål 7: Aktörssamordning (avsnitt 6.2.3. och 7.8.)

En ny struktur för samordning (avsnitt 7.8.1. och 7.8.2.)

Vetenskapsrådet ser möjligheter med en ny struktur för internationalisering av lärosäten samt ett sektoröverskridande arbete kring lärosätenas internationalisering mellan i huvudsak lärosätena och Regeringskansliet.

Forskningsfinansiärerna behöver en utvecklad dialog med lärosätena, bl.a. för att förstå deras långsiktiga behov. En sådan dialog sker redan idag mellan Vetenskapsrådet och lärosätena, exempelvis i form av en lärosäteturné med myndighetens ledning (senast genomförd 2017). Även i enskilda sakfrågor sker viss samverkan, såsom exempelvis avseende infrastrukturfrågor genom URFI. Men en övergripande och systematisk form för dialog saknas. Vetenskapsrådet vill exempelvis arbeta proaktivt i dialog med lärosätena i frågor kring omvärldsbevakning och villkoren för strategiska samarbeten, men ser dock främst fördelar med samverkan snarare än genom gemensamma strukturer och funktioner.

Även om en sådan dialog fortsättningsvis kan behöva hållas på myndighetsnivå finns fördelar med att komplettera detta med en mer samordnad dialog mellan myndigheter/forskningsfinansiärer och lärosäten. Det kan också uppstå behov av en mer övergripande proaktiv vägledning på nationell nivå, exempelvis genom inriktning från regeringen eller fortsatt implementering av den föreslagna strategin.

Vetenskapsrådet välkomnar ett mer utarbetat förslag till slutbetänkandet. Det finns ett antal förslag som utredningen för fram som naturligt skulle kunna hanteras i en sådan funktion, såsom:

- Forskningsfinansiärerna förståelse för lärosätenas villkor (mål 1)
- Främjandefrågor (mål 2)
- Inriktning av bilaterala avtal (mål 5)
- Omvärldsanalys (mål 5)

Vetenskapsrådet

Strategiskt och operativt främjandet av högre utbildning och forskning (avsnitt 7.8.3.)

Vetenskapsrådet förutsätter att en samlad bedömning görs för att ta hänsyn till forskningens kvalitet när det gäller kraftsamlande åtgärder såsom gemensamma utlysningar med det berörda landet. En sådan åtgärd kan i vissa fall kräva ett särskilt uppdrag till Vetenskapsrådet. Även detta behöver ligga i linje med Vetenskapsrådets övergripande syn på behovet av bilaterala avtal, se även ovan under mål 5.

Yttrande - Mål 8: System för uppföljning och utvärdering av internationalisering är väletablerade (avsnitt 6.2.3. och 7.9.)

Utredningen kommer med flera rekommendationer rörande uppföljning och utvärdering. Huvuddelen av dessa rör områden där Vetenskapsrådet också har kompetens eller existerande verksamhet (undantaget är certifiering). Om det skulle vara Vetenskapsrådet som skulle genomföra delar av den föreslagna uppföljningen och utvärderingen skulle ett kompletterande resursbehov kunna uppstå för att inte tränga ut den analysverksamhet som idag bedrivs.

Utvärdering av strategin (avsnitt 7.9.1.)

Internationaliseringsstrategin ska utvärderas efter fem år och utredningen överväger en oberoende och troligen internationell granskare. Det kan dock finnas en inlärningseffekt i det svenska systemet som går förlorad om granskningen helt läggs utom landet. Den fördjupade kunskap som en genomförd utvärdering skulle ge blir därmed förlorad för en svensk aktör (myndighet eller ej).

Utvärdering av forskningsområden (avsnitt 7.9.4.)

Vetenskapsrådet har tidigare genomfört, och avser fortsättningsvis att genomföra, utvärderingar av avgränsade forskningsområden. Vetenskapsrådet skulle i framtida utvärderingar också kunna beskriva det internationella perspektivet djupare.⁷

---

⁷ Exempelvis har Vetenskapsrådet 2015 föreslagit ett antal kvalitetsutvecklande faktorer som tar hänsyn till internationell mobilitet och sampublicationer (Fokusförslaget, avsnitt 5.4.1.)

Vetenskapsrådet

Utbyggd statistik (avsnitt 7.9.6.)

En utbyggd statistik kräver en hög grad av samverkan. Vetenskapsrådet med flera deltar redan i ett nätverk för analys och utvärderingsfrågor som nämnts ovan (mål 5) skulle kunna fungera som en modell för detta. Även andra mätningar kan vara relevanta såsom en vidareutveckling av STINT:s internationaliseringsindex.

Yttrandet har beslutats av ställföreträdande generaldirektör Ann Fust, i närvaro av chefsjuristen Anna Hörnlund och kansliansvarig Stefan Törnqvist, föredragande. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Johan Lindell och analytiker Marianne Wikgren deltagit.

Ann Fust
Stf Generaldirektör

Stefan Törnqvist
*Ansvarig Internationella
kansliet*